

ΨΥΧΕΔΕΛΕΙΑ

Από τη λέξη ψυχεδελικός («που αποκαλύπτει την ψυχή» σύμφωνα με την ελληνική ετυμολογία), όρος που προτάθηκε από τον βρετανό ψυχίατρο Χάμφρεϊ Όσμουντ σε επιστολή του προς τον Άλντους Χάξλεϊ ως ο καταλληλότερος για να περιγράψει την εμπειρία των παραισθησιογόνων ναρκωτικών ουσιών. Επεκράτησε στη συνέχεια σε κίνημα της ροκ μουσικής που συνδεόταν με την κατανάλωση των ουσιών αυτών.

ΑΠΟ ΤΟ 1965-1966, ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΕΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚή ποπ κουλτούρα. Ιδιαίτερα στον πιο ευνοημένο φορέα της, τη ροκ μουσική. Για παράδειγμα, είναι δυνατό να γεννιέται ένα συγκρότημα που ονομάζεται West Coast Pop Art Experimental Band, και να τραγουδάει στίχους όπως: «Ένα νεογέννητο μωρό καίγεται ζωντανό / τα μάτια του είναι γεμάτα καπνό / το στόμα του βγάζει φλόγες / θα έπρεπε να καλέσουμε τη Σούζι και τον Μπόμπι / λατρεύουν να κοιτάζουν τη φωτιά». Ή κάποιο άλλο να παίρνει το όνομα Thirteenth Floor Elevators, να χρησιμοποιεί στο εξώφυλλο του δίσκου του σμειώσεις που αναφέρονται στον Αριστοτέλη και τον Αϊνστάιν, και να επικαλείται τις «κάθετες γνώσεις» ή την «Αναζήτηση της Καθαρής Ψυχικής Υγείας». Το ίδιο εξώφυλλο δίνει εξάλλου σε άλλο τμήμα του την εξήγηση αυτής της ρητορικής νέου είδους: «Εδώ και λίγο καιρό έγινε δυνατόν για τον άνθρωπο να αλλοιώνει με χημικά μέσα τη συνείδησή του», ενώ ο τίτλος του άλμπουμ, *The Psychedelic Sounds Of The Thirteenth Floor Elevators* (1966), σημειώνει μια από τις πρώτες εμφανίσεις στη σφαίρα της μουσικής της λέξης «ψυχεδέλεια», που επινοήθηκε δέκα χρόνια νωρίτερα αλλά που μόλις άρχιζε να διαδίδεται.

Με την εισαγωγή του LSD στη δραστήρια σκηνή του Σαν Φρανσίσκο θα αρχίσει να πνέει ένας άνεμος τρέλας και θα γεννηθεί μια αντικουλτούρα ισχυρή τόσο εξαιτίας της ακτινοβολίας της, όσο και εξαιτίας της επινοητικότητάς της, ειδικότερα στο πεδίο της μουσικής. Αν όταν μιλάμε για ψυχεδέλεια αναφερόμαστε κυρίως στη μουσική, αυτό συμβαίνει επειδή εκεί το ψυχεδελικό μήνυμα αφού συνοψίστηκε σε έναν ηδονισμό απαλλαγμένο από συμπλέγματα, εξελίχτηκε σε ουτοπία τόσο δυνατή και τόσο αφελή που παρέμεινε περισσότερο γνωστή από την κατάσταση μέθης που ακολούθησε. Υπήρξε μεγάλος αριθμός θυμάτων που έμειναν για πάντα εγκλωβισμένα σε έναν παράλληλο κόσμο: μεταξύ αυτών αναφέραμε τους Μπράιαν Γουίλσον, Σιντ Μπάρετ, Σκιπ Σπενς, Ρόκι Έρικσον, Σκάι Σάξον.

Η τραγουδίστρια Ικρέις Σλικ του συγκροτήματος Jefferson Airplane διατύπωσε καθαρά αυτό που αποτελεί το μεγαλείο αλλά και τη γελοiotήτα της ψυχεδελικής εμπειρίας: «Η γενιά μας δεν είχε να απαντήσει σε κάποια πρόκληση. Κατά κάποιο τρόπο επιρροήσαμε να προκαλέσουμε τους εαυτούς μας». Αυτό που απομένει σήμερα, μια εποχή γεμάτη διλήμματα, που έχει προφανώς επιστρέψει από κάθε είδους ιδεολογίες, είναι ένα έδαφος γόνιμο σε φαντασιώσεις, που έχει επενδυθεί με νοσταλγία και παλιές εικόνες. Ένας κόσμος που πέρασε από το ασπρόμαυρο στο έγχρωμο, τη διαρκή γιορτή, την καλή μουσική, τον ελεύθερο έρωτα, την αδελφότητα κ.λπ. Είναι αλήθεια ότι για μια σύντομη περίοδο, από το 1965 ως το 1967, η σκηνή του Σαν Φρανσίσκο έμοιαζε λίγο-πολύ με αυτό: μια συλλογική εμπειρία απελευθέρωσης, απαλλαγμένη όσο γίνεται από την πραγματικότητα και την αλυσίδα των

χρηστικών καταναγκασμών της εργασίας και της κατανάλωσης. Έστω και αν μερικές μαρτυρίες μετριάζουν κάπως απότομα αυτή την αναδρομική θέαση, όπως εκείνη του Λόρενς Χάμοντ, μέλους του συγκροτήματος Mad River από το Σαν Φρανσίσκο, των οποίων το πρώτο ομώνυμο άλμπουμ που κυκλοφόρησε το 1968 παραμένει μια κορυφαία στιγμή της ψυχεδέλειας: «Υπήρχαν πολλά ναρκωτικά, ήταν τρέλα, δεν θυμάμαι πολλά πράγματα, όλα αυτά ήταν μια πολύ σκοτεινή περίοδος της ζωής μου».

Στην αρχή της δεκαετίας του '60, αυτοί που ενοσρκώνουν καλύτερα την ελευθερία, την ανάγκη φυγής από αυτό που ο συγγραφέας Μάικλ Μακ-Κλύρ ονόμασε «κρύα και γκριζα σιωπή» της δεκαετίας του '50 είναι οι συγγραφείς της γενιάς μππ. Το *Ουρλιαχτό* του Άλεν Γκίνσμπεργκ και το *Στο Δρόμο* του Τζακ Κέρουακ προσέλκυσαν στο Σαν Φρανσίσκο δεκάδες νέους που ήθελαν να ζήσουν σαν μπόεμ, και όλους τους μετέπειτα πρωταγωνιστές της ψυχεδελικής σκηνής που συγκεντρώνονται για να παίξουν φολκ και μπλου-γκρας, να καπνίσουν μερικά τσιγαράκια και να ξαναφτιάξουν τον κόσμο στα coffee-shops. Το Σαν Φρανσίσκο είναι εκείνη την εποχή μια «ηδονιστική πόλη που ευνοεί τις ακραίες και αστραφτερές συμπεριφορές», θα πει αργότερα ο Πολ Κάντνερ κιθαρίστας των Jefferson Airplane. Είναι επίσης το καταφύγιο ενός «ελεύθερου ηλεκτρονίου», τον Κεν Κέσεϊ, ο οποίος θα συνεισφέρει τα μέγιστα ώστε να μεταβληθεί αυτός ο βουκολικός πίνακας. Δημιουργός του γνωστού μυθιστορήματος *Η Φωλιά του κούκου*, ο Κέσεϊ εγκατέλειψε λίγο πολύ την –πολύ «αστική»– λογοτεχνία για να αφιερωθεί στο LSD, του οποίου θα γίνει ένας από τους πρώτους και πλέον δραστήριους ζηλωτές. Δεν θα αργήσει να προσελκύσει στην τροχιά του άτομα όπως ο Τζέρι Γκαρσία, μελλοντικός ηγέτης των Grateful Dead, ο Νιλ Κάσιντι και ο Ντιν Μοριάρτι από το *Στον Δρόμο*. Με αυτόν τον τελευταίο, και με ένα θάισο από απίστευτους τρελούς, τους Merry Pranksters, διασχίζει τις Ηνωμένες Πολιτείες με ένα πολύχρωμο λεωφορείο με έντονα χρώματα, στο πίσω μέρος του οποίου μπορεί κάποιος να διαβάσει: «Caution, weird load» («προσοχή, παράξενο φορτίο»). Μέσα από την αφήγηση της οδύσειάς τους, με τίτλο *Acid test* (1968), ο δημοσιογράφος Τομ Γουλφ απέδωσε πολύ καλά αυτό το εορταστικό –και τελικά αρκετά παρανοϊκό– πνεύμα της εποχής. Βλέπουμε τους Pranksters να είναι λιώμα από τα ναρκωτικά και να αφιερώνουν όλη την ενέργειά τους σε δραστηριότητες αβυσσοαεά μάταιες – αυτό τουλάχιστον θα έπρεπε να σκέπτεται αυτός ο αρειανός που αντιπροσώπευε στα δικά τους μάτια τον μέσο Αμερικανό. Ουσιαστικά κουβαλούν την κοσμική σκηνή τους από το Σαν Φρανσίσκο στη Νέα Υόρκη και πάλι πίσω, έχοντας ως μοναδική τους έγνοια πώς να παραμείνουν στο ίδιο μήκος κύματος, μιλώντας από την κοσμική πλευρά. Μια χαρούμενη ανευθυνότητα, τελικά πολύ πιο τονωτική από τον δογματισμό άλλων προσόλυτων του LSD, όπως ο Τίμοθι Λίρι και ο Ρίτσαρντ Άλπερτ, φίλος του Κέσεϊ και εκδότης του *Psychedelic Review*, οι οποίοι μόλις είχαν εκδώσει στη Νέα Υόρκη την *Ψυχεδελική Εμπειρία* (1964).

Με την ώθηση του Κέσεϊ και έπειτα του περφημου τοπικού κατασκευαστή και προμηθευτή ναρκωτικών ουσιών Ογκούστους Όσλεϊ Στάνλεϊ III, το LSD εξαπλώνεται στο Σαν Φρανσίσκο και γίνεται γρήγορα ένα υποχρεωτικό τελετουργικό για όποιον περνάει από εκεί, θέτει τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στη νεογέννητη αντικουλτούρα της νεολαίας και την παλαιά φρουρά των μπήνικ, η οποία καθώς βλέπει ότι η κατάσταση την ξεπερνά επινοεί τον όρο χίπς για να προσδιορίσει αυτούς που θεωρεί μια

παρέα κακομαθημένων εφήβων που αναζητούν την αλτρεία. Μια παρέα η οποία μεγαλώνει μέρα με τη μέρα και σύντομα η φοιτητική συνοικία του Χάιτ-Λομπουρι (ονόματα δύο δρόμων του Σαν Φρανσίσκο) κατακλύζεται μαζικά από επιδοξους χίπς. Εκεί μπορεί κανείς να προμηθευτεί παρδαλά ρούχα, υλικά για να καπνίσει κασίς ή κόρτο, βιβλία της ψυχεδελικής λογοτεχνίας (ο Τόλκιν είναι πολύ αγαπητός, όπως και ο Άλντους Χάξλεϊ και ο Άλαν Γουάτς) από καταστήματα όπως το Magic Theater For Madmen Only, που είχε ανοίξει το μελλοντικό μέλος των Charlatans, ο Μάικ Φέργκιουσον, και το περίφημο Psychedelic Shop των αδελφών Τζέρι και Ρον Θέλιν που άνοιξε τον Ιανουάριο του 1966. Ο Τζέρι Γκαρσία σχηματίζει τους Warlocks (οι οποίοι θα μετονομαστούν σε Grateful Dead) που θα αποτελέσουν μαζί με τους Charlatans και τους Jefferson Airplane τους πρωτοπόρους του ήχου του Σαν Φρανσίσκο (San Francisco Sound). Έπειτα θα έλθουν οι Great Society, οι Big Brother And The Holding Company, οι Quicksilver Messenger Service, οι Country Joe And The Fish και οι Moby Grape. Το φολκ παραχωρεί τη θέση του στην ηλεκτρική κιθάρα επηρεασμένο από αγγλικά συγκροτήματα και κυρίως από τους Beatles, των οποίων τα πρόσφατα τραγούδια όπως το *Rain* και το *Tomorrow Never Knows* που ήταν άμεσα εμπνευσμένα από πειραματισμούς με LSD, θα ασκήσουν τεράστια επίδραση. Ο Ντίλαν είχε δώσει μια συνείδηση στο ροκ, έλειπε μια μουσική που να αντικατοπτρίζει με ακρίβεια την περιήρευσια εγκατάλειψη και την άμιλλα. Αυτά τα συγκροτήματα θα επινοήσουν ένα στυλ που θα ταιριάζει με τις δονήσεις (όπως έλεγαν τότε) της εποχής, πιο ελεύθερο, μακριά από τις υπαγορεύσεις της μουσικής βιομηχανίας, και θα δώσουν νέα σημασία στην προσέγγιση του κοινού, όπου δεν έχει θέση η έννοια του σταρ. Θα πραγματοποιήσουν πχογραφίες πολύ αργότερα, όμως η μουσική αυτών των πρωτοπόρων η οποία είχε νόημα μόνο όταν ακουγόταν σε συναυλίες - όπου το κοινό βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με τα γκρουπ - τελικά όταν πχογραφήθηκε σε δίσκους δεν άντεξε στον χρόνο. Εξαιρεση αποτελούν μερικοί ύμνοι των Airplane και οι υπέροχοι πρώτοι δίσκοι των Country Joe και Moby Grape, οι οποίοι ήταν εμπνευσμένοι.

Από το 1965-1966, τα μεγάλα συγκροτήματα της ποπ είχαν εμπλουτίσει το ρεπερτόριό τους με τραγούδια που είτε αναφέρονται στο LSD είτε γράφτηκαν υπό την επιρροή του. Οι Beatles αλλά και οι Stones (*Something Happened To Me Yesterday*), οι Byrds (*Eight Miles High*), οι Beach Boys (*Pet Sounds*), οι Love (όλα τα τραγούδια τους), οι Pink Floyd, οι Spirit, οι Doors. Το παραδοσιακό σχήμα της ποπ αρχίζει να παρουσιάζει ρωγμές και εφόσον οι λέξεις δεν αρκούν πάντοτε για να αποδώσουν την ένταση της εμπειρίας, η ίδια η μουσική αρχίζει να παραμορφώνεται. Reverb, αίθουσα αντίκρουσης, fuzz, πεντάλ wah-wah, μαστορέματα στις συχνότητες, όλα όσα μπορεί να προσφέρει η τεχνολογία του στούντιο χρησιμοποιούνται ώστε να δημιουργήσουν μια ατμόσφαιρα που «αποκαλύπτει την ψυχή», μια αίσθηση χώρου, ένα κλίμα ονειρικό (ή εφιαλτικό), και να υποβάλουν, σύμφωνα με μια έκφραση της εποχής, «τη διεύρυνση του μυαλού» («Mind expansion»). Και όπως παρατήρησε ο αμερικανός δημοσιογράφος Λέστερ Μπανγκς, όλες αυτές οι τεχνικές έδιναν στους πιο περιορισμένους μουσικούς πραγματικά εντυπωσιακές ηχητικές δυνατότητες.

Έτσι, παντού στην Αμερική, δεκάδες μικρά συγκροτήματα (combos) δίχως μεγάλα μέσα και χωρίς να έχουν αναγκαστικά δοκιμάσει LSD, μπαίνουν στο παιχνίδι και δίνουν τη δική τους εκδοχή για την ψυχεδέλεια. Οι Ill Wind, Flat Earth Society, Music Machine, Fredrik, Kak, Kaleidoscope, Electric Prunes, Golden Down, H.P. Lovecraft, Music Emporium, Mu, είναι παραδείγματα αυτών των μαγικών συγκροτημάτων, των οποίων ο μεγάλος αριθμός αλλά και το μυστηριακό στοιχείο αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ψυχεδελικής μυθολογίας, έτσι όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα. Το 1972, ο δημοσιογράφος (και μετέπειτα κιθαρίστας της Πάτι Σμιθ) Λένι Κέι είχε ήδη συγκεντρώσει μερικά από αυτά τα γκρουπ στη σημαντική συλλογή του με τίτλο Nuggets. Ονομάζοντας πανκ αυτά τα ψυχεδελικά garage-bands, ο Λέστερ Μπανγκς προειδοποιούσε κατά κάποιο τρόπο για τις απλουστεύ-

σεις που θα γίνονταν τέσσερα χρόνια αργότερα, όταν το αγγλικό κύμα των πανκ θα έχει ως στόχο τους χίπς. Γιατί πριν την παρακμή του ελευθέρου πνευμάτος της και την έλευση της έκφρασης «baba cool», η ψυχεδέλεια, με δεδομένες τις διαφορές στο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον, δεν είχε τελικά πολλά πράγματα να ζηλέψει από το πανκ. Άλλωστε οι Jefferson Airplane τραγουδούσαν: «Είμαστε οι δυνάμεις του χάους και της αναρχίας / είμαστε όλα αυτά που λένε ότι είμαστε / και είμαστε πολύ περήφανοι γι' αυτό». Στο διάστημα αυτό, στο Σαν Φρανσίσκο, ανοίγουν δύο αίθουσες για να υποδέχονται το συνεχώς αυξανόμενο κοινό, είναι η Fillmore του Μπιλ Γκρέιερ και το Avallion Ballroom το οποίο διαχειρίζονται συλλογικά οι Family Dog του Τσες Χελμς. Οι συναυλίες αναγγέλλονται από καλλιτέχνες γραφιστές όπως οι Γουες Γουίλσον, Άλτον Κέλεϊ, Στάνλεϊ Μάους, Βίκτορ Μοσκοζό, Ρικ Κρίφιν, των οποίων οι πολύχρωμες αφίσες παραμένουν αναπόσπαστα συνδεδεμένες με την ψυχεδέλεια.

Το Νοέμβριο του 1965, γίνεται το πρώτο acid test, με προτροπή του ακουράστου Κέσεϊ, σε ένα κατάστημα που ανήκε σε κάποιον φίλο του. Θα ακολουθήσουν τα μυθικά πάρτι στο Πάλο Άλτο και στην παραλία του Muir Beach Lodge. Πρόκειται για ανειπίσμενες γιορτές που υποδέχονται εκατοντάδες άτομα και που προειδεάζουν από πολλές απόψεις για τα rave της δεκαετίας του '80. Εκεί καταναλώνουν ναρκωτικές ουσίες, χορεύουν, συζητούν, μέσα σε πολύχρωμα light-shows, ενώ συγκροτήματα - οι Grateful Dead της περισσότερο φρενέ - αυτοσχεδιάζουν ή οι ίδιοι οι Pranksters παίζουν πολύ δυνατά την αποκαυτωτική μουσική τους. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι σε αυτές τις μάλλον αρκετά εξאלλες περιστάσεις η ιδεοληψία της στιγμής - αυτή η φρενήρης αναζήτηση κοινότητας, πνευματικής επικοινωνίας - έβρισκε την έσχατη κατάληξή της. Μπορούμε επίσης να φανταστούμε το φόβο και την μοναξιά εκείνου που δεν ήταν συντονισμένος και να θυμηθούμε όλα εκείνα τα «bad trips» που είναι διάσπαρτα στο ψυχεδελικό ροκ και του δίνουν αυτή την έντονη κροιά του κινδύνου.

Η μέχρι τότε αρκετά απομονωμένη σκηνή του Σαν Φρανσίσκο θα εξαπλωθεί παντού και θα προσελκύει όλο και περισσότερες περιέργους. Οι τελετουργίες θα κορυφωθούν με το Trips Festival, στις 21, 22 και 23 Ιανουαρίου 1966 στο Fillmore Auditorium, ενώ σύμφωνα με τον Τομ Γουλφ, «η περίοδος του Χάιτ-Λομπουρι ξεκίνησε αυτό το σαββατοκύριακο». Από χίλια άτομα περίπου, ο πληθυσμός των χίπς θα φτάσει στις δεκαπέντε χιλιάδες σε διάστημα έξι μηνών. Μια Ανοιχτή Κλινική (Free Clinic) ανοίγει τον Ιούνιο, με αποστολή να περιθάλπει τα θύματα των ναρκωτικών, ενώ αρχίζει να κυκλοφορεί η εφημερίδα της κοινότητας των χίπς με τίτλο Oracle. Στη συνέχεια θα υπάρξει ένας αναβρασμός στον εναλλακτικό Τύπο - *Berkeley Barb*, *Rat*, *Seed* κ.λπ. - όπου, ανάμεσα σε συμβουλές για το πώς μπορεί κάποιος να κλέψει σε ένα κατάστημα ή για το πώς να πάρει κάποιος απαλλαγή από το στρατό, μπορούμε να παρατηρήσουμε μια κοινή ουσιαστώσα ανάμεσα στα ειρηνιστικά ιδεώδη του Χάιτ-Λομπουρι και τον πολιτικό ριζοσπαστισμό που ισχύει στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ μετά τη φοιτητική εξέγερση του 1964 (το Free Speech Movement). Αυτή τη συνεκτική γραμμή θα απεικονίσει αργότερα το Youth International Party (οι ονομαζόμενοι Yippies), που ιδρύθηκε το 1968 από τον Τζέρι Ρούμπιν και Άμπι Χόφμαν, που κηρύττει την πολιτιστική επανάσταση με φόντο τα συνθήματα «Acid for all» («ναρκωτικά για όλους») και «We will burn Chicago to the ground» («θα κάψουμε το Σικάγο»).

Στο Χάιτ-Λομπουρι οι αστυνομικές επιθέσεις πολλαπλασιάζονται, και με την πρόφαση της έλλειψης υγιεινής (με πολλές φορές ίσχυε), πολλά καταστήματα απειλούνται με κλείσιμο. Τέλος, οι αρχές που θορυβήθηκαν από την τροπή των γεγονότων και τη διάδοση αυτού του ανέμου αμφισβήτησης και ελευθερίας, αποφασίζουν να απαγορεύσουν το LSD, το οποίο θεωρείται παράνομο από τις 6 Οκτωβρίου 1966. Και εφόσον όλες οι ευκαιρίες για συγκέντρωση είναι καλές, το Oracle οργανώνει σε ένδειξη διαμαρτυρίας ένα Love Pageant Rally, που προορίζεται να «αντιμετωπίσει την παράνοια του Κράτους που θέλει να διαірσει και να περιορίσει στη σιωπή την αυξανόμενη επαναστατική συνείδηση των Καλιφορνέζων».

Αυτή την εποχή θα οργανωθούν οι Diggers, οι οποίοι υπό την καθοδήγηση του Έμετ Γκρόγκαν θα αναλάβουν να μοιράζουν δωρεάν γεύματα στους ολοένα και πιο πολυάριθμους άστεγους και άπορους εφήβους, και θα προσπαθήσουν να βραχυκυκλώσουν την τοπική οικονομία ανοίγοντας ένα κατάστημα που λειτουργεί δωρεάν. Πρώην πρεζόνι-κατάδικος-κλέφτης-δολοφόνος (αν πιστέψουμε τη μυθιορμηματική αυτοβιογραφία του με τίτλο *Ringolevio*), ο Γκρόγκαν είναι μαζί με τον Κέσεϊ ένα από τα πιο σημαντικά πρόσωπα όλης αυτής της ιστορίας, και αναμφίβολα ένα από τα πλέον ριζοσπαστικά. Καλεσμένος μια μέρα στο Λονδίνο σε μια συγκέντρωση με θέμα την «διαλεκτική της απελευθέρωσης», όπου είναι παρόντες μεταξύ άλλων οι Χέρμπερτ Μαρκούζε, Γκρέγκορι Μπέιτσον, Άλεν Γκίνομπεργκ και ο αντιψυχίατρος Ρ.Ντ. Λανγκ, θα μιλήσει με πάθος για τη ζωτικότητα της νεολαίας, την ομορφιά των ιδανικών της κ.λπ. Ο Γκρόγκαν ήταν ήδη μια καλτ μορφή, οπότε το χειροκρότημα ήταν αναμενόμενο, αλλά αμέσως μετά ανακοίνωσε μέσα σε απόλυτη σιωπή ότι μόλις είχε απαγγείλει λέξη προς λέξη ένα λόγο του Χίτλερ. Λίγο ενδιαφέρει στην προκειμένη περίπτωση αν υπάρχει περισσότερη αληθινή ανατροπή σε οποιαδήποτε σελίδα του *Ringolevio*—όσο μυθομανής και να είναι— από όλη τη σκηνή του Σαν Φρανσίσκο. Το γεγονός ότι ένας ατομιστής όπως αυτός μπόρεσε, έστω και για μια στιγμή, να ασπαστεί τα ιδανικά της κοινότητας, επιβεβαιώνει τουλάχιστον την επιρροή που είχε αυτή, καθώς και τις υποσχέσεις που έφερε.

Είναι αλήθεια ότι ο Γκρόγκαν επέλεξε να μείνει αόρατος, αρνούμενος να φωτογραφηθεί ή να δώσει συνέντευξη, ενώ οι άλλοι πρωταγωνιστές αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν στην ολοένα αυξανόμενη προβολή από τα ΜΜΕ. Στις αρχές του 1967 γίνεται ένα *human be-in* που ονομάστηκε *Gathering Of Tribes* όπου θα συναντηθούν 20.000 άτομα, μεταξύ των οποίων ο Λίρι, ο γιρριέ Τζέρι Ρούμπιν και ο πανταχού παρών Άλεν Γκίνομπεργκ. Είναι μια από τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις των χίπς και σύντομα περιοδικά εθνικής εμβέλειας όπως το *Time* (του οποίου ένα πρωτοσέλιδο αφιερωμένο στο LSD θα έχει τίτλο «*Ο Θεός Είναι Νεκρός*») και το *Life* θα ασχοληθούν με το φαινόμενο, ενώ αρχίζει να ενδιαφέρεται και το Χόλιγουντ με ταινίες όπως *The Trip* του Ρότζερ Κόρμαν και το *The Love-Ins* του Σαρμ Κάζμαν, ενώ πολλές μεγάλες δισκογραφικές εταιρείες δείχνουν ενδιαφέρον για τα

τοπικά συγκροτήματα. Η απόκλιση αυτή θα φτάσει στο ζενίθ όταν μια εταιρεία λεωφορείων θα αποφασίσει να προτείνει στους τουρίστες μια περιήγηση «hippie hop». Μέσα στο πλήθος που προσελκύει τώρα το Χάιτ-Άσμπουρι υπάρχουν όλο και περισσότεροι τρελοί κάθε είδους και βαποράκια: δύο από αυτούς θα βρεθούν νεκροί τον Αύγουστο. Η μεθεδρίνη και η πρωίνη αρχίζουν να αντικαθιστούν το LSD, και κερδίζουν έδαφος ασθένειες όπως η ππατίτιδα και η βλεννόρροια, προσδίδοντας στην όλη σκηνή έναν αρρωστημένο χαρακτήρα.

Η χαριστική βολή όμως θα έρθει με το φεστιβάλ του Μόντερεϊ, το οποίο οι Diggers θα θεωρήσουν «φεστιβάλ των πλουσιών». Σύμφωνα με τον Ρόμπερτ Χάντερ, στιχουργό των Grateful Dead: «Από τη στιγμή που αναμίχθηκαν οι τηλεοπτικές κάμερες, ο βρικόλακας άρχισε να πίνει αίμα, [...] ήταν φρικτό να βλέπεις με πόση αποτελεσματικότητα διαλύθηκε όλη αυτή η σκηνή». Για να τελειώσουν οριστικά με την υπόθεση του «χιπισμού», οι Diggers οργανώνουν τον Οκτώβριο του 1967 μια πορεία που ονόμασαν *Death Of Hippie and Birth of Free Man*, προτού εγκαταλείψουν την πόλη και φύγουν για να ιδρύσουν, όπως πολλοί άλλοι την ίδια εποχή, κοινόβια στην εξοχή. Όμως αν η σκηνή του Σαν Φρανσίσκο σταμάτησε να ζει, ο τρόπος ζωής και τα ιδανικά της βρήκαν μεγάλη απήχηση έξω από αυτή. Πριν την αποτρόπαιη πράξη του Τσαρλς Μάνσον, ενός χίπι υπεύθυνου για το φόνο της ηθοποιού Σάρον Τέιτ και άλλων τεσσάρων ατόμων τον Αύγουστο του 1969, πριν το φεστιβάλ του Άλταμοντ της ίδιας χρονιάς που θα τελειώσει και αυτό με ένα φόνο, τα χρώματα βρήκαν και πάλι την ευκαιρία να πλημμυρίσουν την Αμερική, τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γερμανία. Εκεί συγκροτήματα όπως οι *Amon Düül II* ή οι *Ash Ra Tempel* θα υψώσουν το λάβαρο με τον δικό τους τρόπο. Έπειτα θα έρθει και πάλι μια «γκρίζα και κρύα σιωπή», εκείνη του πρώτου μισού της δεκαετίας του '70. Μέχρι που το 1976 η απελπισία και ο υπερρεαλισμός των πανκ θα σαρώσουν τα τελευταία ίχνη όλης αυτής της περιπέτειας.

François Keen

→ Βιετνάμ, Εναλλακτικός Τύπος στις ΗΠΑ, Καταλήψεις, Κοινόβια, Μν-Βία, Παραισθησιολόγια, Ρέιβ, Ροκ έντυπα, Φεστιβάλ ροκ, Χίπς, Baba, Grateful Dead

